

**PROJEKT EDUKACYJNY
DOTYCZĄCY HISTORII NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"**

Praca roczna zaliczeniowa

Kurs dla nauczycieli

„Od PRL do III RP”

Autorzy:

Anna Bieniasz i Barbara Marczak

„SOLIDARNOŚĆ”
STOCZNIOWYCH MIAST
PROJEKT EDUKACYJNY DLA MŁODZIEŻY

Dźwigi Stoczni Gdańskiej i Szczecińskiej - świadkowie solidarnościowej historii

I OPIS GŁÓWNYCH ZAŁOŻEŃ PROJEKTU

1. ADRESAT

Projekt adresowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych, a także społeczności szkolnej uczestników projektu i ich rodzin.

Przy czym realizacją projektu zajmą się uczniowie klas drugich V LO w Gdańsku i XII LO w Szczecinie w ramach lekcji historii i teraźniejszości.

2. NAJWAŻNIEJSZE CELE PROJEKTU:

- **Poznanie i zrozumienie historii Solidarności we własnym mieście/regionie**

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- zrozumienie własnej tożsamości i dziedzictwa Solidarności,
- zaangażowanie młodzieży w odkrywanie historii Solidarności i jej bohaterów,
- dzielenie się wiedzą z rówieśnikami z innego regionu/miasta w ramach wymiany młodzieży,
- przygotowanie scenariusza wizyty uczniów i ich opiekunów w swoim mieście,
- opracowanie gier dydaktycznych, gier miejskich związanych z bohaterami strajków i wydarzeń związanych z powstaniem i działalnością Solidarności,
- wcielenie się uczniów w rolę przewodnika, badacza historii lokalnej,
- doskonalenie umiejętności wyszukiwania informacji i materiałów w różnych źródłach.

3. Metody pracy:

- słowne, oglądowe, problemowe, działalności praktycznej.

4. Czas trwania projektu:

- Wrzesień - czerwiec

5. SPODZIEWANE EFEKTY:

- **rozumienie historii Solidarności we własnej małej ojczyźnie na tle historii ogólnej,**
- efekty poszczególnych etapów przygotowań będą dokumentowane i przedstawiane społeczności szkolnej w szkolnych mediach społecznościowych, i na stronie szkoły,
- film/reportaż z wizyty uczestników w miastach partnerskiej wymiany,
- wystawa zdjęć z pobytu gości w szkole,
- wywiady i artykuły z tego wydarzenia w szkolnych gazetach, a także mediach regionalnych.
- podjęcie współpracy z organami władzy samorządowej oraz instytucjami kultury,
- nawiązanie cennych relacji rówieśniczych oraz międzypokoleniowych;
- wzmocnienie związków emocjonalnych ze środowiskiem lokalnym;
- umiejętność współpracy w grupie, wzajemna pomoc w sytuacjach trudnych;

II PRZEBIEG I REALIZACJA PROJEKTU

1. RAMY CZASOWE PROJEKTU WRAZ Z KRÓTKIM HARMONOGRAMEM DZIAŁAŃ

Projekt przewidziany jest do realizacji w roku szkolnym od września do czerwca. W tym czasie uczniowie w **miastach partnerskich** będą zapoznani z założeniami projektu. Uczestnicy projektu zapoznani zostaną z celami i terminarzem poszczególnych wydarzeń. Następnie podzieleni zostaną na **grupy zadaniowe**, które będą odpowiedzialne za przygotowanie poszczególnych elementów projektu. Podjęte zostaną działania w celu uzyskania środków finansowych na cele projektu z MEiN lub Samorządu Wojewódzkiego i Rady Rodziców.

2. KRÓTKI OPIS NIEZBĘDNYCH PRAC PRZYGOTOWAWCZYCH

MIESIĄC	GDAŃSK	SZCZECIN
wrzesień- październik	Uczniowie zapoznają się z historią gdańskiej/szczecińskiej Solidarności podczas zajęć lekcyjnych historii i teraźniejszości oraz podczas spotkań dodatkowych. Pogłębiają informacje o historii Solidarności i jej uczestnikach, zapoznają się z ważnymi miejscami wydarzeń na mapie miasta. Razem z opiekunem projektu szukają źródeł finansowania tego wydarzenia. W miarę możliwości nawiązują relacje z lokalnymi dziennikarzami, którzy poinformują o wydarzeniu w swoich gazetach itp.	
listopad-luty	Grupy zadaniowe przygotowują harmonogram swoich działań oraz zbierają materiały niezbędne do realizacji ostatniego etapu projektu. W tym czasie uczniowie dogłębnie poznają historię Solidarności i jej twórców w swoich miastach, nabywają cenne umiejętności współpracy, analizy źródeł, właściwego doboru materiałów i kreatywnego rozwiązywania problemów, które mogą się pojawić w trakcie trwania projektu. Wykorzystują przykładowe materiały ćwiczeniowe (<i>załączniki w części III</i>). Swoją pracę uczniowie na bieżąco dokumentują w postaci wpisów i zdjęć na stronie szkoły (www; FB), w szkolnej gazetce oraz na specjalnej tablicy na korytarzu szkoły. W grudniu uczniowie przeprowadzą w swoich szkołach prezentacje dla innych klas związane z wprowadzeniem stanu wojennego oraz wydarzeń grudniowych ze szczególnym uwzględnieniem swojego regionu.	
marzec	Uczniowie przygotowują ostateczny harmonogram oraz niezbędne materiały i rekwizyty	Uczniowie przygotowują ostateczny harmonogram oraz niezbędne materiały i rekwizyty

	potrzebne w trakcie pobytu uczniów ze szkoły partnerskiej: karty pracy, gry dydaktyczne, grę miejską wraz z mapką, spotkanie ze świadkiem historii, wycieczkę do ECS oraz po stoczni Gdańskiej, w której będą przewodnikami. Pamiętając o historii II wojny światowej uczniowie przygotowują również wycieczkę do Muzeum II Wojny Światowej lub do obozu koncentracyjnego KL Stutthof.	potrzebne w trakcie pobytu uczniów ze szkoły partnerskiej: karty pracy, gry dydaktyczne, grę miejską wraz z mapką spotkanie ze świadkiem historii, wycieczkę do Centrum Dialogu Przełomy, Muzeum PRL-u, po terenach stoczniowych. Odwiedzimy też miejsce pamięci z okresu II wojny, powstały w 1944 roku, podobóz koncentracyjny Stutthof Konzentrationslager Stutthof – Aussenlager Pölitz (Außenlager Pölitz bei Stettin) w Policach.
kwiecień-maj	Uczniowie z Gdańska uczestniczą w pięciodniowej wymianie w Szczecinie (kwiecień).	Uczniowie ze Szczecina uczestniczą w pięciodniowej wymianie w Gdańsku (maj).
maj-czerwiec	Po powrocie z wizyty uczniowie piszą sprawozdanie oraz reportaż do szkolnej gazetki, a także w miarę możliwości do gazety lokalnej. Prezentują społeczności szkolnej (na tablicach w szkole, na stronie szkoły) zdjęcia i filmy z wymiany uczniowskiej.	

3. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ EDUKACYJNYCH W RAMACH PROJEKTU

Uczniowie podzieleni zostaną na cztery grupy zadaniowe, które będą odpowiedzialne za różne działania, niezbędne do realizacji projektu.

Grupa I – przygotowuje biogramy sześciu działaczy solidarnościowych, które będą wykorzystane np. w warsztatach „Pamiętnik 6 słów”. *(załącznik w części III)*

Grupa II – nawiązuje kontakt ze świadkiem/świadkami historii oraz organizuje z nią/nimi spotkanie, przygotowuje wyjście do muzeum (ECS - Gdańsk, CDP- Szczecin)

Grupa III – na podstawie zebranych informacji dotyczących Solidarności przygotowują grę miejską dotyczącą wybranych wydarzeń, np. strajku i podpisania porozumień sierpniowych, wydarzeń związanych z wprowadzeniem stanu wojennego. *(załącznik w części III)*

Grupa IV – zajmuje się logistyką i przebiegiem wymiany uczniowskiej, nawiązuje relacje z grupą uczniów w szkole partnerskiej, przygotowuje bazę noclegową i żywieniową oraz miejsca spotkań uczestników wymiany.

4. FINAŁ PROJEKTU

Wizyty w miastach partnerskich.

W kwietniu uczniowie z Gdańska jadą z wizytą do Szczecina.

W maju następuje rewizyta uczniów ze Szczecina w Gdańsku.

PROPOZYCJA PRZEBIEGU WIZYTY

DZIEŃ	GDAŃSK	SZCZECIN
1	<p>Przyjazd uczniów. Powitanie, przedstawienie uczniów społeczności szkolnej oprowadzenie po szkole i zapoznanie z przebiegiem wizyty. Podział na mniejsze grupy oraz przydzielenie uczniowskich opiekunów. Wieczorny integracyjny spacer po Starówce gdańskiej.</p>	<p>Przyjazd uczniów. Powitanie, przedstawienie uczniów społeczności szkolnej oprowadzenie po szkole i zapoznanie z przebiegiem wizyty. Podział na mniejsze grupy oraz przydzielenie uczniowskich opiekunów. Wieczorne integracyjne zwiedzanie Szczecina.</p>
2	<p>Zwiedzanie Europejskiego Centrum Solidarności, połączone z warsztatami dla uczestników. Po południu zajęcia w szkole lub w plenerze na terenach postoczniovych (w zależności od pogody) – „Pamiętnik 6 słów” - prezentujący wybranych przez uczniów bohaterów Solidarności (załącznik nr 5). Wieczorem- „Gdańsk, miasto wolności” – nocne zwiedzanie miasta z przewodnikiem, który poprowadzi uczestników śladami ciekawych wydarzeń z lat 70 i 80 – tych. Spacer kończymy podziwianiem miasta z dachu Teatru Szekspirowskiego.</p>	<p>Zwiedzanie Centrum Dialogu Przełomy połączone z warsztatami dla uczestników. Po południu wizyta w Muzeum PRL-u połączona ze spacerem „Szczecin śladami PRL-u”, który poprowadzi pani Justyna Machnik. Celem spaceru jest przybliżenie szczecińskich symboli minionej epoki – smaków (pasztecik, paprykarz), mody (Zakłady Przemysłu Odzieżowego „Odra”, potem Dana), muzyki, kultury (big – beat, Festiwal Młodych Talentów, willa Sorrento, klub 13 Muz), architektury, szczecińskich mozaik (kilkadziesiąt pochodzi z czasów PRL-u). Podczas spaceru odbędą się degustacje, zagadki i retro nagrody, czyli z czasów PRL- u.</p>
3	<p>Gra miejska – „Śladami gdańskiej Solidarności” – opracowana samodzielnie przez uczniów klas drugich V LO. Zakończenie nastąpi w sali BHP Stoczni Gdańskiej, podczas której uczniowie zostaną nagrodzeni i będą</p>	<p>Gra miejska – „Szczecińska droga do wolności” – opracowana wcześniej przez uczniów klas drugich XII LO. (załącznik nr 7). Gra miejska zakończy się w sali BHP Stoczni Szczecińskiej rozdaniem nagród oraz spotkaniem z świadkiem historii –</p>

	<p>mieli możliwość spotkania ze świadkiem historii – uczestnikiem porozumień sierpniowych lub obrad Okrągłego Stołu, lub innym opozycjonistą z lat osiemdziesiątych.</p> <p>Po południu uczestnicy spotykają się w grupach i opracowują zadania, w których wykorzystane mogą być ćwiczenia z <i>załączników nr 1 i nr 2</i> lub inne przygotowane przez uczniów-gospodarzy. Na koniec uczniowie prezentują swoje plakaty.</p> <p>Wieczorem uczniowie przygotowują krótkie etiudy teatralne związane z wydarzeniami Karnawału Solidarności lub Okrągłego Stołu, pod okiem nauczyciela sztuki, które przedstawiają społeczność szkolnej w dniu następnym.</p>	<p>uczestnikiem porozumień sierpniowych lub obrad Okrągłego Stołu lub innym opozycjonistą z lat 80 – tych. Uczniowie zadają pytania, które wcześniej przygotowują.</p> <p>Wieczorem warsztaty pod kierunkiem Mirosławy Piaskowskiej – Majzel „Charakterystyka społeczeństwa polskiego w latach 80 - tych na podstawie tekstów piosenek” (np. zespołów Lombard, Perfekt, Klincz, Republika, Kult, Kobranocka, Armia, czy Jana Pietrzaka, Jacka Kaczmarskiego. Następnie przeprowadzenie Festiwalu Młodych Talentów. Oba wydarzenia odbędą się w szkole. W festiwalu poza organizatorami i gośćmi z Gdańska uczestniczą chętni uczniowie XII LO. Obowiązują stroje z „epoki”.</p>
4	<p>Wycieczka alternatywna do Muzeum II Wojny Światowej lub do KL Stutthof w Sztutowie.</p> <p>Po południu w ramach podsumowania wizyty odbędą się zajęcia grupach. Uczniowie wykonują plakaty, w których przedstawiają to, co zapamiętali z wizyt w miastach partnerskich.</p> <p>Na zakończenie w auli liceum odbędzie się spektakl, podczas którego wystąpią uczniowie uczestniczący w wymianie. Zaprezentują krótkie etiudy teatralne dla całej społeczności szkolnej, zaśpiewają piosenki związane tematycznie z wydarzeniami tamtych lat.</p> <p>Na koniec organizatorzy podsumują projekt edukacyjny, złożą podziękowania wszystkim osobom zaangażowanym w jego przygotowanie.</p>	<p>Warsztaty „Zapisujemy pamięć” – praca na starych fotografiach i fragmentach tekstów dotyczących historii Szczecina w czasach PRL-u metodą pracy „rysunku z pamięci”. Kolaże z odnalezionych zdań i obrazów, zdjęć służą do tworzenia własnych szkiców z pamięci. Warsztaty poprowadzi Weronika Fibich – reżyserka akcji teatralnych, pracuje na pograniczu sztuk performatywnych, reportażu i dokumentu. Zajęcia odbędą się w Ośrodku Teatralnym Kana znajdującym się w pobliżu naszej szkoły.</p> <p>Po warsztatach przejazd do Polic, Mścięcina gdzie złożymy kwiaty pod pomnikiem upamiętniającym ofiary podobozu KL Stutthof.</p> <p>Po południu w ramach podsumowania wizyty odbędą się zajęcia grupach. Uczniowie wykonują plakaty, w których</p>

	Dyrektor wręczy uczestnikom pamiątkowe dyplomy i upominki. Uroczysta kolacja dla uczestników.	w przedstawiają to, co zapamiętali z wizyt w miastach partnerskich. Na zakończenia zabawa – „Solidarnościowe kalambury” (załącznik nr 8).
5	Pożegnanie uczestników, wspólne zdjęcie przed szkołą. Podróż powrotna.	Pożegnanie uczestników, wspólne zdjęcie przed szkołą. Podróż powrotna.

Przebieg wizyty jest tylko propozycją i może być modyfikowany w zależności od możliwości i dynamiki grupy.

III ZAŁĄCZNIKI I MATERIAŁY POGLĄDOWE

ZAŁĄCZNIK NR 1

ĆWICZENIE „OKRĄGŁY STÓŁ I JEGO ZNACZENIE”

Porozumienie, jakie zostało podpisane w wyniku negocjacji prowadzonych od 6 lutego do 5 kwietnia 1989 roku przez przedstawicieli władz PRL i opozycji solidarnościowej uznawane jest za jedno z najważniejszych wydarzeń w najnowszej historii Polski. Zapoczątkowało ono zmiany ustrojowe, w tym częściowo wolne wybory do Sejmu w czerwcu 1989 r. Zawarty kompromis od początku budził silne emocje, a ocena rozwiązania przyjętego przy „Okrągłym Stole” do dziś dzieli polskie społeczeństwo.

Zastanówcie się jakie wady i zalety miało porozumienie zawarte w wyniku obrad Okrągłego Stołu? Odpowiedzcie na pytanie, co było interesujące w przyjętym rozwiązaniu i stanowiło o jego wyjątkowości?

W trakcie analizy uwzględnijcie:

- Sytuację polityczną w kraju w 1989 r.
- Sytuację międzynarodową w końcu lat 80-tych XX wieku.
- Sytuację gospodarczą Polski w latach 80-tych XX wieku.

Wykorzystajcie materiał pomocniczy.

ZALETY	WADY
CO JEST INTERESUJĄCE	

Wskazówka metodyczna:

Analiza „Zalety, wady, co jest interesujące” jest narzędziem myślowym ukierunkowanym kolejno na trzy obszary: najpierw plusy, potem minusy, a następnie na to, co jest interesujące w tym czego się uczymy bez względu na dodatnią czy ujemną wartość poznawanych treści. Sprzyja rozszerzaniu pola poznawczej percepcji, poprawia rozeznanie w problemie czy sytuacji, pozwala uzyskać pełny i skoncentrowany obraz sytuacji.

Stosowanie tej analizy jest przydatne wszędzie tam, gdzie dominują opinie i reakcje oparte na uprzedzeniach i zastałych przekonaniach, nie zawsze słusznych. Metoda ta daje możliwość tworzenia kreatywnych interpretacji. Jej stosowanie nie jest tożsame ze sporządzeniem listy wszystkich argumentów za i przeciw (ocenie dwuwartościowe). Dzięki wprowadzeniu dodatkowego parametru „tego co jest interesujące”, co pozwala

rozważać wszystkie te aspekty, które nie mieszczą się ani w kategorii „za”, ani „przeciw”. W ten sposób możemy dostrzec sprawy i rozwiązania, które nas zaciekawiają, jak również zauważyć punkty rzeczywistości, z których może wyniknąć coś nowego.

ZAŁĄCZNIK NR 2

WYBORY 4 CZERWCA 1989 I ICH KONSEKWENCJE

Do tego ćwiczenia uczniowie wykorzystują kalendarium wydarzeń (świat, Polska, region), które znajduje się np. w tece IPN-u „Z Solidarnością do wolności”.

Po ogłoszeniu wyników pierwszej tury wyborów, Lech Wałęsa powiedział, że *w pierwszą niedzielę czerwca 1989 roku zmieniło się wiele. 4 czerwca, w „Samo południe”, wybraliśmy nową Polskę. Komuniści dostali czerwoną kartkę. Tym razem kolor ten nie mógł ich cieszyć.*

W zasadzie zostali wyrzuceni z boiska.

Był to jednak początek zmian. Dziś wiemy jak potoczyły się losy Polski po zwycięstwie „Solidarności”, ale nie oznacza to, że przebieg zdarzeń czy decyzje o wyborze konkretnych rozwiązań systemowych (np. plan Balcerowicza) podejmowane przez polityków były nieuniknione.

Zastanówcie się w jaki sposób mogła rozwinąć się sytuacja w Polsce po wyborach w czerwcu 1989 r.? Dokonajcie analizy alternatyw i możliwości oraz oceńcie wybory dokonane podczas transformacji ustrojowej przez główne siły na ówczesnej scenie politycznej.

W trakcie analizy uwzględnijcie:

- a. Układ sił na scenie politycznej w Polsce,
- b. Sytuację międzynarodową,
- c. Sytuację gospodarczą w Polsce.

Wykorzystajcie materiał pomocniczy.

ALTERNATYWY	MOŻLIWOŚCI
WYBORY / DECYZJE	

Wskazówka metodyczna:

Analiza „Alternatywy, możliwości, wybory/decyzje” pokazuje, że tę samą sprawę można widzieć z różnych (alternatywnych) stron; w danej sytuacji można podjąć różne (alternatywne) działania; mogą istnieć różne (alternatywne) rozwiązania danego problemu; można w różny sposób podchodzić do problemu, żeby znaleźć jego rozwiązanie; można w różny sposób interpretować jakieś zdarzenie. Można też w różny sposób uwzględniać i oceniać istniejące możliwości działania. Ten rodzaj analizy pozwala znaleźć właściwe rozwiązanie uwzględniające różne opcje oraz umożliwia wieloaspektowy sposób interpretacji jakiegoś zdarzenia. Aby taka analiza była wartościowym narzędziem poznawczym należy ją stosować w sposób zamierzony i sformalizowany, przestrzegając procedury kolejnych kroków analizy.

ZAŁĄCZNIK NR 3

JAK DEBATOWAĆ NA TEMAT 1989 ROKU? KONSEKWENCJE ROKU 1989 I TRANSFORMACJI SYSTEMOWEJ.

Cele: Refleksja na temat sytuacji różnych grup społecznych po 1989 r. , Analiza konsekwencji transformacji ustrojowej Polski, Doskonalenie umiejętności pracy zespołowej.

Metody pracy: dyskusja kierowana, praca w grupach, burza mózgów, technika „zdań podsumowujących”

Przed zajęciami

Poproś uczniów, by przeprowadzili krótkie wywiady ze swoimi rodzicami lub dziadkami na temat tego, co robili w 1989 r., co z tych wydarzeń pamiętają, jak oceniają wpływ przemian 1989 r. na ich życie?

Przebieg ćwiczenia

1. Opracuj wraz z uczniami metodą burzy mózgów listę od 5 do 10 wartości – postaw i idących za nimi zachowań, które są w społeczeństwie pożądane i powinny pojawiać się tak często, jak to tylko możliwe.

2. Następnie podziel uczniów na odpowiednią liczbę grup i poproś o sformułowanie krótkiej definicji każdej z tych wartości oraz podanie przykładów zachowań, które są ich przejawem, ale także ich zaprzeczeniem.

Zainicjuj dyskusję o znaczeniu tych wartości dla społeczeństwa polskiego w 1989 r. i współcześnie.

3. W czasie zajęć uczniowie powinni spróbować spojrzeć na rzeczywistość po 1989 r. z innego punktu widzenia. Ćwiczenie wymaga umiejętności wyobrażenia sobie normalnych sytuacji życiowych w warunkach lat 90. i czasów współczesnych. Podziel uczniów na 10 zespołów. Przydziel każdej z grup jedną z ról opisanych w materiale pomocniczym nr 1. Poproś, by uczniowie spróbowali stworzyć biografię tej osoby. Wyobrazili sobie, jak mogło wyglądać jej życie w 1989 i współcześnie. Rozdaj każdej z grup materiał pomocniczy nr 2.

4. Poproś uczniów o prezentację. Podsumuj ćwiczenie, zapytaj, w jaki sposób uczniowie konstruowali swoje wyobrażenia, na które z pytań trudno było odpowiedzieć i dlaczego? Czy

dowiedzieli się czegoś nowego na temat polskiej transformacji? W jaki sposób wspomnienia ich rodziców czy dziadków pomogły im w konstruowaniu biografii? Zwróć uwagę na pojawiające się w dyskusji stereotypy i uogólnienia. Zauważ pojawiające się różnice w ocenie konsekwencji przemian także współcześnie. Zapytaj, z czego wynikają.

5. Podsumuj zajęcia, poproś uczniów o dokończenie zdania: Rok 1989 oznacza dla mnie.

Materiał pomocniczy nr 1

19-letni maturzysta z Gdańska, rodzice pracują w stoczni	20-letnia studentka filozofii z Warszawy, matka jest nauczycielką, ojciec prowadzi zakład szewski	25-letni student handlu zagranicznego z Warszawy, ojciec jest dyplomatą
49-letnia ekspedientka w sklepie z artykułami elektrycznymi z Rzeszowa	60-letni rolnik spod Częstochowy	39-letni kryminalista skazany za rozboje z małej wsi na Podkarpaciu
35-letni pracownik państwowego gospodarstwa rolnego pod Szczecinem	40-letni urzędnik w Komitecie wojewódzkim Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Łodzi	48-letni właściciel niewielkiego zakładu krawieckiego w Poznaniu
39-letni działacz stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych z Lublina		

Materiał pomocniczy nr 2

	Rok 1989	Obecnie
Co czuję?		
O czym myślę?		
Czego potrzebuję?		
Jakich dwóch zmian/ wyzwań w moim życiu się boję?		
Jakie zmiany/wyzwania w moim życiu oceniam pozytywnie?		
Jak wyglądają moje relacje z rodziną, przyjaciółmi, kolegami ze szkoły, pracy i resztą społeczeństwa?		
Czy moja pozycja w społeczeństwie jest wyższa czy niższa?		
Czy jestem szczęśliwy?		

ZAŁĄCZNIK 4

OPISAĆ PRL - GAZETA Z CZASU KOMUNIZMU.

Uczniowie w poszczególnych klasach podzieleni na grupy tworzą czterostronicową gazetę o następującym układzie:

1. strona – czołówka najważniejszych wydarzeń,
2. strona – Polska,
3. strona – świat,
4. strona kultura i sport.

Potrzebne materiały: cztery duże arkusze papieru, kolorowe flamastry, klej, wydrukowane ilustracje lub zdjęcia przedstawiające różne wydarzenia z czasów PRL-u. Warto pokazać uczniom, jak wyglądała gazeta z tamtych czasów, na konkretnym przykładzie np. Trybuna Ludów.

Uczniowie dzielą się na 4 grupy – każda odpowiada za jedną stronę. Grupy odpowiedzialne za czołówkę i stronę poświęconą Polsce muszą ściśle współpracować i razem wybrać to wydarzenie, które ich zdaniem zasługuje na pierwszą stronę. Tworzą listę tematów np. wybór papieża, porozumienia sierpniowe, karnawał Solidarności, sukcesy polskich sportowców na igrzyskach olimpijskich mistrzostwach świata, sukcesy Wajdy.

Alternatywna opcja zabawy: stworzenie dwóch wariantów gazety z tamtych lat. Jeden wariant przedstawiłby tę samą wiadomość opisaną językiem ubezwłasnowolnionej, ocenzurowanej prasy, drugi – wolnej, niezależnej gazety. Ćwiczenie pokazuje możliwości manipulowania informacją.

ZAŁĄCZNIK NR 6

WARSZTATY „PAMIĘTNIK Z SZEŚCIU SŁÓW” – GDAŃSK (pracują obie szkoły)

Zajęcia oparte są o ideę Six Words Memoirs. Idea polega na zamknięciu w sześciu słowach treści, najczęściej o charakterze biograficznym. Wymaga zwięzłości i wydobywania tego, co najistotniejsze w intrygującej formie. Przekazowi „w słowach” towarzyszy wypracowana forma graficzna.

Zadanie - Napisz pamiętnik z sześciu słów oznacza: stwórz spójną całość, która odda (w zestawieniu z obrazem, zdjęciem) to, co w Twoim odczuciu jest istotą biografii. Uczniowie zostają podzieleni na grupy i mają przygotować po 4 biografie działaczy opozycji lat 80 - tych z Gdańska i Szczecina. Najlepiej, aby uczniowie w wyniku burzy mózgu sami wybrali działaczy/działaczki (koniecznie, aby wystąpiły panie) z regionu.

Poniższy przykład dotyczy działacza ogólnopolskiego – TADEUSZA MAZOWIECKIEGO.

Cele zajęć dla uczniów:

- dowiedzieć się więcej o Tadeuszu Mazowieckim, pierwszym premierze w wolnej Polsce,
- poćwiczyć się w pracy dziennikarza, który zbiera i analizuje materiał,
- poćwiczyć się w pracy dziennikarza, który redaguje i prezentuje materiał,
- porozmawiać o tym, co sprawia, że jakaś forma bardziej nas porusza, niż inna.

Dzielimy gospodarzy i gości na małe grupy, które tworzą opowiadanie z sześciu słów na jeden z tematów dotyczących Tadeusza Mazowieckiego. Tematy sugerowane to:

Credo polityczne, Doradca Solidarności, Premier reformator, Działalność specjalnego sprawozdawcy w krajach b. Jugosławii, Pojednanie polsko-niemieckie. W przypadku lokalnych działaczy nie musi być tylu propozycji tematów dotyczących jednego działacza. Grupy mogą też samodzielnie określić temat bazując na wiedzy własnej lub informacjach dostarczonych przez nauczyciela (np. wycinki prasowe). Prowadzą własną kwerendę w Internecie. Grupy korzystają ze słowników internetowych lub tradycyjnych i sprawdzają synonimy oraz antonimy. Tworzą warianty opowiadania oparte na synonimach (ewentualnie antonimach). Im więcej wariantów

tym lepiej, grupy eksperymentują ze słowami, szykiem i interpunkcją. Pamiętaj przy tym, że tekst z sześciu słów raczej obrazuje niż opowiada, a więc nie jest po prostu super streszczeniem. Następnie łączymy grupy po dwie, aby udzieliły sobie informacji nt. odbioru przygotowanych wariantów. Należy - w odniesieniu do projektów innych grup - sformułować odpowiedzi na trzy pytania:

Który wariant opowiadania jest najbardziej przystępny i dlaczego? Który wariant opowiadania najlepiej oddaje autorską ideę (tak jak ją rozumieją) i dlaczego? Który wariant opowiadania najbardziej porusza emocjonalnie czytelnika i dlaczego?

Grupa wybiera wariant, który uznaje za najlepszy i ten prezentują na forum innym grupom. Po zakończonych warsztatach uczniowie i uczennice umieszczają na blogu/witrynie wybrany przez siebie wariant „pamiętnika” (zgodnie z tym, którego tematu dotyczył). Jeżeli uczniowie wybrali temat inny niż przewidziane tworzą osobny wpis z linkami do materiałów, z których korzystali. Teraz każdy może zapoznać się ze wszystkimi pamiętnikami.

ZAŁĄCZNIK NR 7

SZCZECIN - PROJEKT EDUKACYJNY – SZCZECIŃSKA DROGA DO WOLNOŚCI – PRZEWODNIK PO MIEJSCACH PAMIĘCI – GRA MIEJSKA

Wprowadzenie

Wydarzenia, jakie miały miejsce m.in. w Szczecinie w grudniu 1970 roku rozpoczęły proces zmian, które doprowadziły ostatecznie do upadku systemu komunistycznego i przejście do demokracji. Projekt ma na celu przybliżenie tych wydarzeń i miejsc z nimi związanych, a forma przewodnika pozwoli w większym stopniu zaangażować uczniów. Czas na przygotowanie przewodnika – 4 tygodnie. Następnie uczniowie prezentują to w klasach i kolejny miesiąc na opracowanie miejskiej gry edukacyjnej dla naszych partnerów z Gdańska.

Cele szczegółów:

- rozumienie pojęć: porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, internowanie, godzina milicyjna, opozycja demokratyczna, MKS;
- Identyfikowanie postaci związanych z historią Szczecina: Edmunda Bałukę, Mariana Jurczyka, Antoniego Walaszka, biskupa Kazimierza Majdańskiego, Edwarda Radziewicza, Andrzeja Milczanowskiego, Artura Balza i innych;
- znajomość faktografii niezbędnej dla zrozumienia historii Polski Ludowej i Pomorza Zachodniego w latach 170 – 89;
- umiejętność pracy w zespole (podział pracy ze względu na predyspozycje członków grup, podział ról, współpraca, odpowiedzialność za efekty, równomierne rozłożenie obowiązków);
- umiejętność analizy źródeł historycznych, wybranych pozycji historiograficznych, artykułów z lokalnej prasy;
- umiejętność zebrania relacji świadków;
- umiejętność sporządzenia przewodnika w formie elektronicznej.

Zadania dla zespołów (podział na 5 zespołów) – Instrukcje

- zespół I – opracowania przewodnika po miejscach, w których rozgrywały się wydarzenia w grudniu 1970 roku - Stocznia Szczecińska, ulice, Plac Żołnierza Polskiego, Plac Solidarności.
- zespół II - opracowania przewodnika po miejscach, w których rozgrywały się wydarzenia w sierpniu 1980 roku - Stocznia Szczecińska, sala BHP, inne zakłady pracy.
- zespół III - opracowania przewodnika po miejscach, w których rozgrywały się wydarzenia w okresie stanu wojennego - Stocznia Szczecińska, katedra i duszpasterstwo oo. Jezuitów, trasa nielegalnych pochodów 1 i 2 maja 1982 roku.
- zespół IV - opracowania przewodnika po miejscach, w których rozgrywały się wydarzenia związanych z wizytą papieża Jana Pawła II w 1987 roku – Jasne Błonia, seminarium duchowne, ulice miasta.
- zespół V - opracowania przewodnika po miejscach, w których rozgrywały się wydarzenia w sierpniu 1988 – port szczeciński, inne strajkujące zakłady pracy, katedra, duszpasterstwo oo. Jezuitów.

Każda grupa omawiając przebieg wydarzeń w Szczecinie, ma uwzględnić panującą wówczas sytuację polityczną w Polsce, wykorzystać dostępne źródła, literaturę, strony internetowe np. www.przelomy.muzeum.szczecin.pl. Wskazane, aby przeprowadziła wywiady z osobami, które pamiętają tamte wydarzenia np. swoimi bliskimi (dziadkami). Przygotowują prezentację multimedialną i cykl plakatów, które zostaną zaprezentowane w formie wystawy. Następnie opracowują elektroniczny przewodnik, aplikację, która zostanie wykorzystana w czasie wizyty studyjnej młodzieży z Gdańska w formie edukacyjnej gry miejskiej. Uczniowie opracują kartę pracy z zadaniami i mapą.

ZAŁĄCZNIK NR 8

SOLIDARNOŚCIOWE KALAMBURY

W grze biorą udział dwie grupy. Każda z nich ma minutę na zgadnięcie jak największej liczby haseł. Po kolei każdy z członków grupy losuje jedno hasło i próbuje je opowiedzieć swojej grupie, nie używając żadnego ze słów, które są jego częścią (czyli np. przy hasle „Mury” nie można powiedzieć „liczba mnoga od muru”). Kiedy grupa zgadnie hasło, następna osoba z zespołu losuje kolejną karteczkę. Po upływie minuty prawo do zgadywania przechodzi do drugiej grupy. Gra trwa aż odgadnięte zostaną wszystkie hasła. Podczas zabawy warto robić stopklatki w przerwach i tłumaczyć trudniejsze hasła, które sprawiły im kłopot (ale dopiero wtedy, kiedy zostaną zgadnięte podczas danej tury). Warto zachęcić uczniów do tego, żeby, nawet jeśli nie wiedzą, co znaczy dane hasło, próbowali opowiedzieć je w inny sposób (np. hasło „kartki” można zgadnąć przez skojarzenia z papierem). W ten sposób trenują kreatywność i uczą się nieszablonowego myślenia. Ważne, aby uczniowie tworzyli kalambury.

Lech Wałęsa	„Mury”	Solidarność	Anna Walentynowicz
KOR	Marian Jurczyk	Powielacz	Drugi obieg
Milicja obywatelska	Dziennik telewizyjny	PZPR	Cenzura
21 postulatów	36 postulatów	Stocznia Szczecińska	Stocznia Gdańska
Kolejka	Kartki	Pewex	Propaganda
Antoni Walaszek	Wojciech Jaruzelski	Tadeusz Mazowiecki	Ballada o szosie E7